

MAGYAR FALU

FÜGGŐLEEN POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP — ALAPÍTÓJA: NAGYATYAI SZABÓ ISTVÁN.

BUDAPEST, 3. KÖZSÉG-11. 11. 11. ÉM.

POSTAI CSEKKSZÁMLA: 45.324

TELEFON AUTOMATA 239-08

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS NYERDŐ:

DR. BATHORY HÜTTNER JÁNOS

ELŐFIZETÉSI ÁR:

EGY ÉVRE	2-20
EGY ÉVRE	2-20
EGY ÉVRE	2-20
EGY ÉVRE	2-20

LAKÁSKERESÉS

Van úgy, hogy az ember ráun a lakására. Hatalmasan meg lehet unni, ha húsz-huszonöt esztendő óta lakott egy helyben, különösen jól ismeri a környék összes boltját, akikről tudja, hogy kínosan jól ismerik őt magát is. Huszonöt év alatt a változó események alaposan informáltak bennünket életünk, szokásaink felől, beszámoltak részletesen még bosszúságainkról is, megromlott rokonil kapcsolatainkról, barátainkról és ismerőseinkről. Huszonöt év múlva úgy érezzük, mintha ruha nélkül sétálnánk az utcán, sőt veséinket és májainkat vizsgálják röntgenszemekkel.

Mármost joggal tehetők fel a kérdések, hogy miért kínos ez, ha életünkben nincs változás.

Voltaképpen nincs. A hatósággal normál polgármesternek a leggyakrabban esetében gyűlik meg a baja: nem loptunk, nem szikkasztottunk, még csak szándékunkban sincs sem a közeli, sem a távolabbi jövőben betörni valahová. De mért rejtjük magunkat függöny mögé, ha ebédünk, vacsora, evészközzel élünk és nem kézzel tesszük szánkba a falatokat. Huszonöt esztendő során az a szimbolikus függöny, amely magánéletünket volt elválasztani a nyilvánosságtól, az elszórt rongyokba, az éjszakai szél és azért elszórt új lakásba.

De költözünk más okból is. Miként csak „lakva” ismerjük meg egymást, így lakva ismerjük meg magát a lakást is. Minden lakásnak vannak titkai, amelyek néha csak évek múlva derülnek ki s a haladó idővel nemcsak mi változunk, hanem maga a lakás is. A tavaly még szolid polgári lakás például beköltözik egy zenés sörháznak, közvetlenül a lakásunk alá és éjszaka egy óráig kénytelenek vagyunk megtanulni a régmúlt időktől kezdve a jelenig az összes slágereket. Pékműhely költözik a házba, összes svájbogaraival. De nem érnek eféle meglepetések, akkor esetleg a kályha romlik el. A kályha ártalmatlan száz pengő. A háziúr nem hajlandó az összeget magára vállalni, némi ártalmatlan után előtti az embert a harag és azt mondja: akkor felmondunk. Ilyen lakást kapunk bármely percben! Különben is már esedékes lenne a lakás renoválása s a háziúr azt az álláspontot képviseli, hogy a régi lakónak semmit, az új lakónak mindent.

Csupán hát fel új lakónak. Kapunk új lakást. Lakás különben is új élet kezdésének jelképe. Rángat bennünket. Lerázzuk régi emlékeinket, otthagytuk a régi lakást, már nem is takarítottunk kellő szigorral, majd bolondok vagyunk az új lakónak. Egyes parkettát hagyni! — úgy nézünk elhagyandó lakásunkra, mint a kigyó levetett bőrére.

És elindulunk új hajlék után. Hát erre ki vagyunk merítve, szédül a fejed, s már nem tudjuk pontosan megmondani, hogy melyik is volt az a lakás, ahol a konyhába cselédszobán át kellett jutni a helyi lakás volt az, ahol a fürdőszoba a konyhából nyílt. De első nap nagy meglepetésünk a rossz lakások és a magánlakások kigúnyolásával, de egy hét után idegeink felmondják a szolgálatot, és visszavonulnak a felmondást, hogy ha addig kibírtuk, ami zavart bennünket, kibírtuk volna még egy negyed évig, de nem lehet, mert a lakásunkat már kiadták.

Új lakásnak érezzük magunkat. Ez létező tünet, tudjuk, hogy nincs jele annak, de azért mégis kellemetlen s bár elvonszoljuk magunkat, meggyünk, megvárunk, röjünk szédülten az utcákat, bármilyen a házak bejáratára, égő szemmel nézünk a cédulát, hogy van-e kiadó lakás.

De újra este lesz és újra fáradtak vagyunk, nem is fáradtak, kimerültek és lefáradtak. A létező lelki szemeink elé idézzük Budapest székesfőváros térképét.

Környezetünkben bejárjuk a várost, nézünk a házaink mögött lakást?

Ahol lakások a lakások, ott a környék nem megfelelő. Bizonyos negyedekbe pe-

dig semmi körülmények között nem vagyunk hajlandók beköltözni. Szóval az egyik városrész idegen, a másik ellen-szenves, a harmadik túl messze esik munkahelyünktől.

Lassacskán kiderül, hogy abban a kör-zetben kíváncsiak lakást venni, ahol ép-pen lakunk. Ez nem is logikailag, elvégre nem véletlenül költöztünk jelenlegi laká-sunkba sem. Ha a környezetet újjuk is, a környezet még nem, keringeni kezdünk e-ben a körzetben, mint a fészket vezető fecske; olyan lakást ugyan, mint a jelen-legi nem találtunk, de ezzel szemben szer-tettünk egyenlő tapasztalatra.

Az egyik az, hogy a régi házakban sem olcsók a lakások, sőt a modern lakásokkal szemben egyenesen drágának mondhatók. A modern lakások viszont — megfizethet-tenek.

Rájövünk arra, hogy nagyok az igényeink. Először is napos lakást keresünk, és eléggé tágas szobákat. Az utca cse-n-dés legyen, a lakás ne legyen az üdítő emeleten, s a lift díját ne számítsák fel külön. Földszintre viszont nem megyünk, mert fejünkre rázódik a port. A fürdőszo-bának két kijárata legyen, egy a házból, egy az előszobából. És ha már fürdőszoba, akkor legyen csempés. Szép zománcolt acélkádval. Ne legyen a közelben zenés kocsmák, vagy vendéglő, bugy gyár, zenei füst és kórop, hanem lehetőleg némi zöldet, ha csak egy kávéház akárcsak is. A ház legyen rendez és tiszta és a ház-mester...

A házmasternek külön fejezetet kell szentelnünk. Lakáskeresés közben ugyanis rájöttünk, hogy bár a házaknak nincs ki-sértetük, de a házmaster mindenkori kísé-rtetésénél fogva ki egyenlőségével a házat, amelyre feljegy. Szinte rejtejt. Van ház, ahol először félelemmel kell felmászni, az-tán ugyanannyit le, befordulni balra és akkor újabb jobbra, míg végül egy alag-úton keresztül megtaláljuk a táblát: ház-felügyelő.

Érthető képzetértés következtében ebben a pillanatban már le is mondunk a lakásról, mert eleve is túl hosszúnak találjuk azt az időt, amíg a házmaster ebből a lakásból, ezen a hosszú úton cse-n-getésünktől számítva éjszaka kinyitja a kaput. Különben is, mint a barlanglakó medve, álmos és mogorva.

Régi, házakban, ahol az udvaron kiálló macskakövek bokánk épségét veszélyeztet-tik, a házmasterek még bekebelik. A múlt századból felejtődtek itt s miközben felvilágosítást adnak, tovább szegedik a cipőt, vagy kavarják a paradicsomot. Itt új lakónak nincs respektusa.

Modern bérpalotákban a házfelügyelő helyett legtöbbször kedves neje fogad. Ő nem kavar paradicsomot, látható bosszúsággal teszi le kezéből a regényt, gyorsan hadarja le a felvilágosítást, amelyhez kellellenül fűzi hozzá a kérdést:

— Megmutassam?

— Ne mutassa meg.

További tapasztalatainkhoz tartozik, hogy a házfelügyelő hatáskörét az utóbbi időben nagy mértékben meggyűrűzték. Ma már csak annyi joguk van, hogy meg-mutassák a lakást és megmondják az árát, minden további a gondnok ura tar-tozik. A gondnok ura azonban még vélet-lenül sem lakik a gondjára bízott házban, hanem a város túlsó részén, fogadni éppen a legrosszabb időben, fél három és fél négy közt fogad, vagy fél kilenctől kilen-cig.

Hogy mért lakik messze?

— Azért — árulta el a útkot egy köz-lékeny házfelügyelő, — hogy a lakók ne zaklatassák.

A legkeservebb tapasztalat azonban az, hogy felment a lakások ára.

Az épülő Horthy Miklós-híd pedig má-morba döntötte a híd környékének ház-lurait és Óbudán lakó gondnokait.

Az ezernégyezer pengős lakás ezernyol-cszáz lett.

A lakások ára egyébként is egészen in-gadozó, sajnos, a maximális áron felül.

Négyezer lakásért például ezerötvenzár-tól kezdve elkérnek kétezerkétszázot is, de nem fűtővezeték, hanem mellékutóban s még csak nem is központi fűtéssel.

S miután egy kicsit megtört a több-na-pos lakáskeresés, kezdünk megalkudni a helyzettel. Talán nem is olyan nagy baj, ha a napfény csak a lakásunk felét éri, kezdünk megalkudni az emelettel és az-zal vigasztaljuk magunkat, hogy elvégre az ötödik emeletről is előbb-utóbb le le-het jutni és hűtha a lift nem tartja be pontosan azokat a szünetnapokat, amelye-ket üzemmárván elhárítjuk magunkkal, hogy néha-napján nem is árt egy kis zene, sőt egyenesen jólesik, az sem olyan nagy baj, ha a lakás nem túl csendes, el-végre fővárosi ember már megszokta a zajt. Addig alkuszunk magunkkal, amíg meg tudunk alkudni a gondnokokkal is, végre beköltözünk az új lakásba azzal a végső vigasszal, hogy legrosszabb esetben, minthogy nem nővünk össze a lakással, megint csak — felmondunk.

Az erdélyi magyar ifjúság „hitvallása”

A romániai magyar ifjúság hosszú elő-készítés után háromnapos találkozó-rendeztet Marosvásárhelyen. A találkozó-fel-kezeleti hovatartozandóságra és világné-zetre való tekintet nélkül résztvevő a fia-taloknak valamennyi csoportja. A találkozó-célja az volt, hogy megvitassa a kisebbségi sorsra szorult magyarság helyzetét, a sorsa megjavítására alkalmas módokat, a köve-tendő programot, végül a fiatalok tenni-valóit. Tamási Áron, a kiváló író vezette a tanácskozásiakat, a találkozó résztvevő-i-nek egyhangú bizalmából, aki a háromna-pos értekezletet megválasztották zárszé-sé-del rekesztette be, majd felolvasta a meg-hozott és „hitvallás” címet viselő összefo-glaló határozatát a marosvásárhelyi találko-zónak.

A záróhatározat méltányolja a találkozó-lelöntőségét, majd első részében kimondja, hogy az erdélyi magyar népkisebbség éle-tének irányítása csak a keresztény erköl-csi és demokratikus nemzeti eszmék alap-ján intézhető. A határozat ezután a nem-zeti egység gondolatát és következményeit fogalmazza meg, majd kijelenti, hogy a marosvásárhelyi találkozó résztvevői minden felekezeti és etnikai származású magyar embert, aki a magyar lét minden következményét vállalja, a magyar nép-erős alkotótagjának tekintik. A második rész a nemzeti nevelést egyetemes magyar kisebbségi feladatnak mondja. Az iróda-lomból és a sajtóból csak azt ismerik el magyarnak, amelyik nem sérti a magyar-ság nemzeti és erkölcsi értékeit és érte-keit. A találkozó tiltakozik a sajtócenzura ellen. Követeli a munka szabadságát, ami emberi jog minden népnek. Ezért tiltako-zik minden olyan intézkedés ellen, amely megakadályozza az országban élő népek be-érős együttműködésének kialakulását.

A munkáskérdéssel kapcsolatban a végha-tározat leszögezi, hogy helyes, ha a mun-kások gazdasági érdekeik védelmére szak-szervezetekbe tömörülnek, azonban a mun-kásság nyelvi, erkölcsi és kulturális neve-lését az egyetemes magyarság szervezetei-nek és intézményeinek kell végezni. A ha-tározat végül kimondja, hogy a találkozó résztvevői megfogadják, hogy a határo-zatban foglaltak szellemében működnek to-vább munkahelyeiken.

Tamási Áront üdvözölte végül az érte-kező, aki meleg hangon mondott köszö-netet. Rámutatott arra, hogy a találkozó Marosvásárhelyen a Bolyaiak városában történt és ezek építő szellemében zajlott le. A találkozó résztvevői folytassák ebben a szellemben munkásságukat. Este banket volt, amelyen a város magyarsága vett részt.

Felfaltak a cápák 39 hajótöröttet

Harminkilenc hajótöröttet felfaltak a cá-pák Veracruz közelében. A hajótöröttek a „Wincente Antonio” motorshajó utasai vol-tak. A hajó útban volt Villa Hermosa felé, amikor gépe felmondta a szolgálatot. A hajó a hullámok játékszerévé lett és hamarosan felborult. Tizenöt utasnak sikerült úszva elér-nie egy sziklafokot, harminckilencen azonban eltűntek. Minthogy ezen a vidéken hatalmas rajokban tanyáznak az emberevő cápák, sor-suk nem kétséges — a tenger tigrisei felfal-ták őket.

Tengerjáró csizma

A Keleti-tengeren valóságos „menete-lés” hajóit végre egy vízi sítalp fel-találta. Neumann Ernő, az újszerű vízi jármű feltalálója meglehetősen nehéz időjárási viszonyok között az általa konstruált sítalpon este kilenc órakor elindult Peenemünde pomerániai halász-faluból a Rügen-szigetre, a szigeten fekvő Tiessov halászfaluba. A feltaláló egész éjjel „gyalogolt” a vízen és reggelre meg is érkezett a halászfaluba. Miután a vízi sítalp bevált, a feltaláló reméli, hogy széles körökben sikerül majd népszerűvé tennie az új vízisport célját szolgáló ci-pőjét.

Női cipő — HALBÖRBÖL. Berlinből jelentik: A négyéves terv keretében egy új iparág keletkezett Németországban. Nyers-anyagfeldolgozó szempontjából a német hal-dászati feladatait tünteti ki, hogy azoknak a halaknak a bőrért is felhasználni igyekeznek, amelyeket eddig eldobtak. Eddig csak a bálna bőrért használták fel, most azonban sikerült megfelelő cserező eljárással a tőke-hal és a gudócs bőrért is felhasználni. Ki-derült, hogy különösen női cipőkre nagyon alkalmasak ezek a bőrok, mert úgynevezett bőrhőgátló van, tehát nagyon alkalmas-kodnak a lábhoz. Ezek a bőrok azáltal is fokozzák használhatóságukat, hogy teljesen vízhatlanok és éppen ezért sport- és katonai célokra szolgáló cipők és csizmák készí-tésére is rendkívül alkalmasak. A tőkehal és gudócs bőrért exportcélokra is fel tudják használni.

(AZ EUCHARISZTIKUS KON-GRESSZUS KÉRELME A BUDAPESTI LAKASTULAJDONOSOKHOZ.) A közel-jövőben a kerületi lakásszerző bizottságok önkéntes hölgyei felkeresik azokat a laká-s-tulajdonosokat, akik az Eucharisztikus Világkongresszusra a külföldi vendégek számára még nem ajánlottak fel lakást. Az Eucharisztikus Világkongresszust elő-készítő főbizottság arra kér mindenkit, hogy ezeket a hölgyeket, mint az 5 meg-bizottait, szívesen fogadja.

Lezuhant egy katonai repülőgép az asperni repülőtéren

Kedden délelőtt a Bécs melletti asperni repülőtéren lezuhant egy katonai bomba-vezető repülőgép. A rendőrségi laptudósító a következő közleményt adta ki a repülőszere-necséletről:

Egy repülőgyakorlatot végző fülkés re-pülőgép az Aspern melletti Breitenlee vidé-kén lezuhant. A szerencsétlenséget az okozta, hogy repülés közben az egyik szárny levált a repülőgép törzséről. A le-génység négy tagja életét vesztette. A se-rencsétlenség okának megállapítására meg-indult a vizsgálat. A lezuhant gép a „Mes-serschmitt-Taifun” kitérő volt, amely majdnem teljesen új repülőgép volt, amely már több repülést végzett minden hiba-nélkül.

Két magyar festő útja Budapesttől Indián keresztül Japánig

Sassné Farkas Böske festőművész nyolc évvel ezelőtt, egy májusi napon, útrakelt Budapestről — Indiába. Pénze s poggyásza jóformán semmi, kísérője is csak egy volt: a lánya, aki fél évig még gyermek, talán tizenöt esztendő lehetett akkoriban. Igénytelen két vándor aligha rótta még a földi utakat; élelemből, ruhából mindig éppen csak annyi kellett nekik, amennyit életfentartásuk kívánt, vegetáriánusok voltak és természetimádók, egyszerű, bő szövetszövetben jártak s farsaruban, télen-nyáron fűtetlen fejjel, meztelen lábszárral s míg itthon voltak, a nyarat leginkább a szabadban, sátrakban töltötték.

Aszkéta életet éltek, megtagadva az európaiság minden külsőségét, terhes cicomáját, belső hazugságait. Különcök? Nem. Két igaz művész, akik tágabb horizontok felé nyíló szemmel, szomjazó lélekkel keresték az életük értelmét s egyre mélyebben elmertúlni, feloldódni igyekeztek a természetben: önmagukban.

Sassné Farkas Böske a lányával végigvándorolta Olaszországot, Észak-Afrikát, Egyiptomot, Indiát, a szárazföldi utak nagy részét gyalog tette meg, temérdek fáradsággal, önmegtagadással s nagy fizikai áldozatok árán eljutott végre Santiniketánba, ahol Rabindranath Tagore egyetemén töltött két évet. Itt ismerkedett meg a hindu és buddhista művészettel s filozófiával; aztán lányával kettesben bejárták egész Indiát, Bengáltól Gujératig, a Himalayától Rameswaramig s tanultak, dolgoztak szakadatlanul. Patiala, Jhalawar, Chhatarpur maharadszái látták vendégül őket s nyújtottak módot nekik arra, hogy India életét közvetlen közelből megismerhessék. Titkos szent helyeket s régi templomokat, barlangokat látogattak meg; joghikkal, gurukkal, sadhukkal és sanyasikkal találkoztak; festettek tájakat, épületeket s embereket, a Himalayát, a Gangest, az egész örök Indiát. Az anya főként tájképeket s képzeletbeli, szimbolikus kompozíciókat; a lány leginkább portrékat, India vezető embereiről s „létüzenet” szépségeiről. Az éghajlat azonban elviselhetetlen szenvedéseket rótt rájuk s további vándorlásra kényszerítette őket. Öt évi indiai bolyongás után Japánba mentek s ott telepedtek meg. Tokióból most érkezett könyvük száma be a termékeny esztendő munkájáról.

A könyv gyönyörű kiállításban, angol nyelven jelent meg, Tagore és Gandhi ajánlásával, akik a két művész India lelkének legihletettebb megörzöjének s ábrázolójának tartják. Tizenöt indiai s öt japán kiállításról számol be a könyv, maharadszák és angol előkelőségek védnöksége alatt s a lektikintélyesebb indiai és japán lapokban megjelent hírlatok egész tömegét közli, melyek mind arról tanuszkodnak, hogy Sassné és lánya hírnevet s elismerést szerzett magának egész Indiában.

Jelentős eseménynek ítéljük minden egyes kiállításukat mind ott, mind Japánban. Érdekes és eredeti művészekként emlegetik őket. Sassné életből vett jeleit s szimbolikus képeit egyik méltatója Segantinihez hasonlítja („but she has a wider range of expression than Segantini...”) Esztétikus, gondolkodó és festő, — írja a másik. Japán kritikusai szerint képei erővel teltek s rendkívül egyéni technikát mutatnak. Mrs. Sass-Brunner és lánya kétségkívül a modernkéhez tartoznak, de lehetetlen volna besorozni őket bármely iskolába. Az anyát képzelőző s rendkívül dekoratív érzék jellemzi. Ábrázolási módja tiszta és egyszerű. Lánya, Brunner Erzsébetnek portréi lélek-tani tanulmányok.

A képeket valódi mivoltukban megítélni, igazi hatásukat átérzeni természetesen csak akkor lehetne, ha eredetiben láthatnók őket. Valami azonban sugárzik ezekről a lapokról, ami így is megkapó s amit legegyszerűbben úgy lehetne mondani: a hit. A lélek mindenek felett valóságába vetett hit, a spiritualitás az emberben és az univerzumban, ami ugyanaz. Hazatérésük után itthon rendezendő kiállításuk majd módot nyújt a hivatott kritikusnak, hogy véleményét mondjon róluk — ahogy most a könyvet forgatjuk, a pompás reprodukciók sokaságán át főként a művek őszintesége és költészete fog meg. A művészi hitnek az az áhitatos tisztasága sugárzik belőlük, amely Sassné egyszer arra készítette, hogy huszonnyolc napig ne vegyen magához semmiféle táplá-

lékot, hogy így megtisztult lélekkel elmerülhesen önmagába s túljusson a valóságban, ahogy a szent hinduk teszik. Valami kielégíthetetlen kíváncsiság is lehet ebben, eljutni földön és föld fölött mindenüvé, ahol más már járt. Amit valaha már valaki vállalt, azt vállalja ő is, s hiszi, hogy ahová csak el lehet érni, ő elérhet. Fáradság, áldozat semmi. A látható világon túl, valahol a gondolat térein, ahová csak éjjeli órák mélyesége csendjében, érzékek hallgatásában lehet néha eljutni, ott bujkál valahol az igazság. Mi lehet több ennél a művész számára, mint utánaosonni s elfogulni, ha csak egyetlen pillanatra is?

Magányosságban születtek ezek a művek, ömaga is vallja, hogy egész életében a magányt kereste; legtöbb képének ez is a belső értelme: a magányos ember a mindenség fényében. Az alkotó lélek elengedi magát, szinte szétfolyik s az ezerefelől feleje áradó vonások és tisztítások által lökve és megkötve, eggyé lesz a mindenséggel. Látomásai támadnak, képzelete átalakítja az érzékelhető világ elemeit, szimbolikus erejű kompozíciókba építi, az éjszaka világosságát festi, a holdat, amint magnetikus sugarak körébe fonja a földet, a Gangest holdfényben, a hold négy arcúlatát, magányos asszony-

alakot az ég fénylő íve alatt, a Cosmost, az összefüggést, meditáló Buddhát, a nirvanát. A látomások azonban a tanult, mesterséget komolyan vevő művész keze alól tiszta, egyszerű formában, arányos kompozíciókban jelennek meg, zavaros kifejezésnek nyoma sincs. A festő vonalakban, színekben, arányokban, álmodik s ahogyan elmondja, amit érez, oly tiszta és világos, mint a csengő rim.

Az ifjabbik festő, Brunner Erzsébet, életé legfogékonyabb esztendőit India mesevilágában élte le, Rabindranath Tagore környezetében, maharadszák udvarában, fantasztikus bolyongások között s művészetének époly mélyesége rajongója, mint anyja. Megható önmagáról írt cikkei, melyben annyi melegséggel emlékszik meg „szeretett Santiniketánról”. Tagoreről aki soha nem lankadó erővel inspirálta művészi fantáziáját s hogy hogyan készült a későbbi évekre keresztül, míg végre meg is érte a kitüntetés: lefesthette Gandit. Portréi erővel teltek, jellegzetesek. Festészeté nem olyan elvont, mint anyjé; a fiatal szem még látnivalók után sóvárog, öröme telik abban, ami előtte van, s legfőbb problémája: mindenkifelett, mindenütt az emberi arc. Az a különös játéka bórnek, csontoknak, hajnak, szemnek, testnek, mely látszólag szilárd és át nem tetőző valóságában mögötte lépülő egész világokat árul el néha. Tagoreről, Gandiról, Uday Shankarról festett képei lélekkel teli, remek portrék. Padmavati-ja, Brahmin lady-ja, tibeti táncosa, ha az ember egyszer látta, ismerős marad sokáig. Könyvük címe: *Mystic India through art*. Szép munka, mint művészi teljesítmény s emberi dokumentum egyformán érdekes.

Az ember élete hetven esztendő...

Szél Tivadar írja a Magyar Statisztikai Szemle új számában: A „normálkor” az a kor, amelyben a legtöbb öreg lal el. Ma nálunk 75 esztendő a normálkor és így látezik, hogy már az ókorban is ugyancsak annyi volt. A biblia szerint ugyanis az ember élete hetven esztendő s ha sokas meggy, nyolcvan esztendő s ami abban legédesebb vala, az a munka s a fáradság volt”. Az utolsó harminc év alatt, az ezerszázad eleje óta a magyar halandósági táblák szerint nem figyelhető meg változás a normálkornak ebben a hetven öt éves határában, de ennél nagyobb a fejlődés abban a tekintetben, hogy az átlátlótlak közül mindig többnél lehet ennek a kor-nak, illetve az azt környező normál kor-csoportnak elérésére számítani. Az 1900—1901. évi halandósági tábla szerint minden negyedik (pontosan 27.0 százalék), az 1930—31. évi tábla szerint pedig már egy-kis kikeréklítással azt mondhatjuk: minden második (46.5 százalék) újszülött az-

zal a kilátással kezd meg életét, hogy életé a normálkoron túl fejezi majd be. Körülbelül az 55. életévől kezdve mind rohamosan nő az azok száma, akik az ugyanabban az évben születettek közül egy-egy év alatt meghalnak és ez az arányszám a 75. életévben éri el maximumát. Ettől kezdve újra rohamosan hanyatlak azok, a továbbiis valószínűségeik csökkentésével számuk szinte szemmel láthatólag fogy. Az életkorviszonyok javulása, amit ennek a századnak eleje óta tapasztalhatunk, mindeddig abban jelentkezik, hogy mind többen és tovább élnek a normálkört, de az életvége felé a századon túra biztosan még nem telődött ki. A kulturális élet szint emelkedésével mind több újszülött el számíthatunk arra, hogy megéri a csendes öregkört, de csak keveset nőtt azoknak az arányszáma, akiknél a századot, matuzslemi kor elérését valószínűnek lehet venni.

Veszedelemes gázmérgezés a vegytanórán a szegedi reálgimnáziumban

Könnyen végzetessé válható baleset történt kedden reggel a szegedi Klauzál Gábor reálgimnáziumban. Gall László, a gimnázium 28 éves, kitűnő szakképzettségű vegytan- és fizika tanára reggel 8-tól—9-ig a IV. A) osztály tanulójának kísérleti vegytanból tartott előadást a vegytani laboratóriumban és a laboratórium nagytermében üvegfallal elválasztott kísérleti gáz-fülkében barnakoból, sósavból és kénsavból klórgázt fejlesztett.

A tanár még óra előtt megtette a kísérlethez szükséges előkészületeket és betartott minden elővigyázati rendszabályt: megvizsgálta a készüléket, kinyitotta az ablakokat, azonkívül alkoholos vattát osztott ki a diákok között a klórgáz esetleges hatásának közömbösítésére.

Miután megkezdte a kísérletet, feleltetni kezdte a diákokat. Egy negyedóra múlva azonban mérges gázok szivárogtak az előadótérbe és a gázok hatása alatt hét

diák és maga Gall László tanár is rosszul lett.

Gall tanárnak még volt annyi lélekjelenléte, hogy értesítette a balesetről vitéz Máriaföldy Márton igazgatót, aki azután a mentőket hívta. A mentők Gall László tanárt és a hét diákot a belgyógyászati klinikára vitték, ahol a klórmérgezésnél szokásos ellenintézkedést alkalmazták az orvosok. A klinikán megállapították, hogy sem a tanár, sem a diákok állapota nem súlyos. Délután a diákok közül már többet el is bocsátottak a klinikáról.

A rendőrségről nyomban bizottság szállt ki az iskolába és lefolytatták a nyomozást, kihallgatták azonkívül Gall László tanárt is a belgyógyászati klinikán. A vizsgálat megállapítása szerint az előadó tanár a szükséges óvatossági rendszabályokat megtette és a balesetet valószínűleg az okozta, hogy a nedves időjárás miatt a szellőztető készülék nem működött megfelelően és az üvegfallal elkülönített fülke ajtaja sem zárt rendesen.

Ankét a nőnevelés reformjáról

A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége a nőnevelés időszerű kérdéseiről ankétet rendezett, amelyen a kultuszminisztériumot Antalffy Antal dr. min. tanácsos képviselte.

Pálmay Lenke, a MANSZ országos igazgatója, megnyitó beszédében kijelentette, hogy az ankét célja: előkészíteni a nőnevelés olyanirányú reformját, amely a magyar nőt mint családanyát és a háztartás vezetőjét szakszerűen felvértezné hivatásának megfelelő betöltésére.

Pataky Mária dr. rámutatott arra, hogy az iskolának úgy kell nevelnie a nőt, hogy a családban, valamint a megélhetés alapját képező östermelésben, kertészetben, művészetben és a többi gazdasági pályán is értékesíthesse gyakorlati tudását. Némethy Róza dr. és Müller Anna dr. azt fejtegették, hogy a parasztság és munkásság leányainak újrarendszerű iskolai oktatása mellett gyakorlatiasabbá kell tenni a középosztály leányainak a nevelését is. Undi Mária, a kézimunka-oktatás állami szakfelügyelője, hangzottatta, hogy az alsófokú iskolákban nagyobb súlyt helyezzenek a kézimunkaoktatás praktikus irányára.

Nagy érdeklődés kísérte Antalffy Antal dr. min. tanácsos előadását, aki rámutatott a 180000 háztartási alkalmazott megfelelő kiképzésének és szociális felelősségének szükségére. Bejelentette, hogy a kultuszminisztérium foglalkozik ennek a kérdésnek gyakorlati megoldásával és olyan tanfolyamok felállítását tervezi, amelyek a háztartási alkalmazottakat előkészítik munkájuk szakszerű végzésére és a munkaadó család környezetébe való beilleszkedésre.

Párnitzkyne Szederkényi Anna szólalt fel ezután és rámutatott arra, hogy már Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter is tervezte a nőnevelés gazdasági irányú reformját és ezzel kapcsolatban a családtervezés rendezését is. Tervezte a háztartási alkalmazottak működtetés tanfolyam végzéséhez kötötte volna. Ez a terv ma is alkalmaznak látszik a megvalósításra.

KÖZGAZDASÁG

A világgiazi árak és bérek viszonya a válság kitörése óta

Mióta a világ felkzúzdte magát a gazdasági válság mélypontjáról, érdekes viszony fejlődött ki az árak és bérek között. Dániában például úgy az árak, mint a bérek csaknem elérte már az 1929-es színvonalat és ma a különbség a kettő között kevesebb, mint bármely azóta eltelt évben (kivéve 1934-et). Viszont Nagybritanniában a munkabérek állandó jellege és a bérekhez képest gyorsabb emelkedése előnyösebb megélhetési helyzetet teremtett, bár 1931 óta ott is lassú drágulás következt be.

Külön úpust jelent ebből a szempontból Franciaország, ahol a baloldali erős parlamentáris nyomása az árakat nemcsak alacsonyan tudta tartani, hanem még le is szorította — csak a frankesés teremtett itt némi árullálmást — s így a megélhetés könnyebbé vált a viszony-szám 40 százalékkal áll felette a válság-előttinek. Hasonló a helyzet Csehszlovákiában. Az európai, itt tárgyalt államok között legállandóbb romlás Németországban következett be, ahol az árak 1933 óta állandóan emelkednek, viszont a bérszínvonal állandósult.

Ugyanezek a számadatok érdekes bepillantást biztosítanak az Egyesült Államok súlyos gazdasági válságába, mely az európainál később kezdődött, viszont annál mélyebb és tartósabb. 1932-ben a válság előtti helyzethez képest mindkét számszor 32 százalékos esést mutatott. Ez azt jelentené, hogy az amerikai munkás, feltéve, hogy munkalehetősége van, 1932-ben ugyanúgy élt, mint 1929-ben. Azonban a következő három év folyamán az árak emelkedése nagyobb ugrásokban következett be, mint a béreké, minek következtében a fogyasztóképesség jelentős mértékben összezsugorodott. A legutolsó év folyamán javult csak egy kissé a helyzet, ami azonban még mindig vajmi kevés mozgási lehetőséget biztosít a fogyasztóknak. Legrosszabb következtetéseket Japán adataiból vonhatunk le, ahol 1931 óta állandó romlás folyt. 1931-ben a japáni kereső még nem nagyon érezte meg a válság hatását, mert keresete csak 13 százalékkal volt kisebb, mint 1929-ben. Miután pedig az árak szintje ezalatt 30 százalékkal esett, Japánban a fogyasztóerő ezek alatt az évek alatt kétszeresére csökkent és a munkás helyzetének javulásáról beszélhetünk. Azóta azonban a bérek szintje mindössze egy ponttal változott, az árak pedig az 1929. évi áraknak 90 százalékáig növekedtek, ami azt jelenti, hogy azóta a japáni kereső helyzete lényegesen rosszabbodott.